

MØTE

i EØS-utvalget

tirsdag den 8. mars kl. 15.15

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens leder, *Thorbjørn Jagland*.

Til stede var: Thorbjørn Jagland, Oddvard Nilsen, Vidar Bjørnstad, Heidi Sørensen og Lodve Solholm.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Nærings- og handelsminister Børge Brende.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Ekspedisjonssjef Oda Sletnes, Utenriksdepartementet, avdelingsdirektør Siri Sletner, Utenriksdepartementet, underdirektør Else Underdal, Utenriksdepartementet, ekspedisjonssjef Morgen Berg, Nærings- og handelsdepartementet og underdirektør Per Nestande, Nærings- og Handelsdepartementet.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Christian Syse.

D a g s o r d e n

1. Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 11. mars 2005.
Se vedlagte brev fra Utenriksdepartementet, datert 1. mars d.å., med oversikt over de relevante rettsaker.
2. Eventuelt.

Lederen: Jeg regner med at Regjeringen har et innlegg før vi tar rettsaktene, og gir ordet til statsråd Børge Brende.

Statsråd Børge Brende: Utenriksministeren redegjorde for laksesaken i EØS-utvalgets forrige møte, 1. februar.

Som forventet besluttet kommisjonen 4. februar å iverksette beskyttelsestiltak mot import av laks. Tiltaket, som trådte i kraft 6. februar, har form av landspesifikke tollkvoter, tilleggstoll utover kvoten og et system med minsteimportpris. Det legges opp til at minsteprisnivået vil justeres fra 15. april. For å sikre at minsteprisen

overholdes, må importøren stille en garanti. Etter en del startproblemer, spesielt knyttet til garantikravet, ser det nå ut til at eksporten går uten vesentlige praktiske problemer.

Innføringen av beskyttelsestiltak har møtt sterk motstand fra en rekke medlemsland – særlig Danmark, Frankrike og Tyskland, men også Polen, Nederland, Spania og Sverige. Kommisjonens vedtak er sterkt beklagelig. Danmark og Frankrike har brakt saken inn for rådet. Dette betyr at tiltaket vil måtte avvikles etter tre måneder med mindre tiltaket bekreftes eller endres ved kvalifisert flertall i rådsmøtet. Vår vurdering er at det er et blokkerende mindretall blant EUs medlemsland, men utfallet av rådsbehandlingen er allikevel usikkert.

WTOs tvisteløsningsavtale gir land som rammes av slike tiltak, mulighet til konsultasjoner om tiltakene. Deretter kan det anmodes om opprettelse av et panel som skal avgjøre om WTO-regelverket er brutt gjennom de tiltakene som er initiert. Dette kan tidligst skje 60 dager etter konsultasjonsanmodningen. En panelsak vil normalt ta om lag ett år. Dersom saken bringes inn for WTOs ankeorgan, må ytterligere flere måneder påregnes. Den kan altså påklages, ankes, en gang.

Regjeringen har besluttet å ta saken til tvisteløsning i WTO og har bedt om konsultasjoner. Dette er i samsvar med næringens ønske. I tillegg har Chile, som også omfattes av beskyttelsestiltakene, bedt om konsultasjoner i WTO. Det ser nå ut til at disse to konsultasjonene vil bli slått sammen og finne sted 30. mars. Det er fire hovedkrav for innføring av beskyttelsestiltak, og det er tilstrekkelig at ett av disse fire kravene ikke er oppfylt for at tiltakene vil være regelstridige. Fra norsk side er det foretatt en grundig vurdering av grunnlaget som EU anfører, og vi har kommet til at Norge har en god sak. Det har etter vårt syn ikke vært noen alvorlig skade på EUs laksenæring som skyldes import av laks, slik det forutsettes i WTOs avtale om beskyttelsestiltak. Problemene som deler av EUs oppdrettsnæring har klaget over, skyldes andre forhold, slik som rammebetingelsene og strukturelle problemer for mindre skotske oppdrettere.

WTO-regelverket er vårt viktigste virkemiddel mot vilkårlighet, proteksjonisme og den sterkeste rett. En slik sak i WTO er den vanlige måten å løse handelstvister mellom WTO-medlemmer på.

Kommisjonen viderefører de pågående dumpingundersøkelsene mot norsk laks, og hevder at man også vil åpne en subsidiesak. Dersom beskyttelsestiltakene skulle falle, er det en mulighet for at kommisjonen vil iverksette antidumpingtiltak.

Så til vannscootere – EU fritidsbåt direktiv. Utenriksministeren redegjorde 3. februar i fjor for at EFTAs overvåkingsorgan, ESA, har stilt spørsmål ved de norske reglene for bruk av vannscootere i loven om fritids- og småbåter, og for at det kan være aktuelt å endre reglene.

En endring i fritidsbåtordningen stiller krav til støy- og avgassutslipp fra vannscootere. Kommisjonen har overfor Sverige hevdet at disse reglene er tilstrekkelige til å ivareta miljøhensyn ved bruk av vannscootere, altså de vilkårene som nå er satt inn i det nye direktivet. Sverige vedtok 10. juni 2004 å erstatte forbudet mot bruk av vannscootere med en rett til bruk i såkalt "allmänna farleder" i tillegg til "miljömässigt lämpliga" områder som fastsettes av kommunene. Kommisjonen har stilt spørsmål ved om disse endringene er tilstrekkelige.

Dette endringsdirektivet forventes innlemmet i EØS-avtalen på møtet i EØS-komiteen 11. mars.

Uavhengig av at direktivet nå innlemmes i EØS-avtalen, har Regjeringen besluttet å foreslå endringer i de norske reglene for bruk av vannscootere i loven om fritids- og småbåter. Vi vurderer nå hvilke endringer vi skal foreslå. Forslag til endringer vil bli sendt på høring i løpet av våren 2005.

EUs konkurranseevneråd møttes i Brussel i går og fortsetter møtet sitt i dag. En av sakene de drøfter, er veien videre for EUs vekst- og sysselsettingsstrategi. Dette er også tema for EUs statsjefer på vårtoppmøtet i påskeuken. EUs næringspolitikk, ikke minst når det gjelder forskning og innovasjon, er viktig. Jeg vil komme nærmere inn på dette. I tillegg vil jeg si litt om arbeidet med å sikre et velfungerende indre marked og tjenstedirektivet.

Det er ikke noen tvil om at EU også står overfor betydelige sysselsettingsutfordringer. Det har gjort det nødvendig for EU igjen å gå igjennom sin Lisboa-strategi, som man vedtok i 2000. EU har foretatt en evaluering av denne strategien, ikke minst basert på Wim Kok-utvalgets innstilling i fjor høst. Kommisjonen har foreslått at det på kort sikt bør fokuseres mer på vekst og sysselsetting, men at sosiale og miljømessige hensyn fortsatt er viktig.

Kommisjonen har foreslått nye styringsverktøy for å bedre gjennomføringen av strategien. Oppfølgingen av Lisboa-strategien skal forankres bedre i medlemslandene. Blant annet foreslås det opprettet nasjonale koordinatorene på regjeringnivå i alle land, og at medlemslandene utarbeider nasjonale handlingsplaner, som innebærer at man da skal bli mer koordinert og spisset for å nå den vekst- og sysselsettingsstrategi for økt konkurransekraft i Europa som var foreslått i Lisboa-strategien, blant andre temaer. Planene, som skal utvikles nasjonalt, skal diskuteres med de sosiale partene, i de nasjonale parlamentene og til slutt vedtas av regjeringene. EUs stats- og regjeringssjefer vil ta stilling til de forslagene som jeg nå nevnte, på møtet i Det europeiske råd 22. og 23. mars. Det er for tidlig å si hva utfallet av diskusjonene vil bli.

Regjeringen følger EUs konkurranseevnearbeid tett. Dette reflekterer at vi deler mange målsettinger og utfordringer. Det har stor betydning for oss at EU lykkes i å bedre sin konkurranseevne. Dette er ikke bare fordi det fører til økt eksportetterspørsel fra vår viktigste handelspartner – omkring 70 pst. av norsk handel skjer med EU – men også fordi det kan bidra til mer innovasjon, sterkere konkurranseevne og økt produktivitet hos oss.

Et sentralt element i Lisboa-strategien er å lære av andres erfaringer. Her samarbeider Norge med EU på flere områder.

EØS/EFTA-landene ønsker å synliggjøre EØS-avtalen og våre prioriteringer i forbindelse med vårtoppmøtet. Statsminister Kjell Magne Bondevik vil derfor på vegne av EØS/EFTA-landene sende et brev til det luxembourgske formannskapet. Det er lagt opp til å uttrykke støtte til vektleggingen av vekst og sysselsetting, men samtidig å understreke at de sosiale, miljømessige og økonomiske dimensjonene betinger hverandre. I brevet vil det også gis mer detaljerte innspill til det indre marked, kompetanse, forskning og utvikling, miljø og sysselsetting.

I EU drøftes nå langtidsbudsjettet for 2007-2013. Kommisjonen har presentert et forslag til styrking av tiltak som kan bidra til å nå målene under vekst- og sysselsettingsstrategien, som jeg nevnte. Forslaget har vakt debatt, og det er ikke klart når EU-landene vil vedta budsjettet. Dersom kommisjonens profil får tilslutning, vil innsatsen knyttet til forskning og innovasjon styrkes.

Programmet for næringsliv og entreprenørskap foreslås utvidet til et større program for konkurranseevne og innovasjon. Dette nye programmet skal ses i sammenheng med det planlagte 7. rammeprogrammet for forskning. Det formelle forslaget til 7. rammeprogram forventes å foreligge primo april i år, og endelig vedtak forventes i 2006. Norske myndigheter deltar aktivt i utformingen av det 7. rammeprogram. Spørsmålet om norsk deltakelse i programmet vil bli lagt frem for Stortinget våren 2006.

Kommisjonen anslo i 2003 at det indre markedet har medført 877 milliarder euro i ekstra BNP i Europa de siste ti årene – beregnet som summen av de ekstra BNP som er skapt hvert år i den aktuelle perioden – og at det er etablert 2,5 millioner ekstra arbeidsplasser som et resultat av det indre marked. Selv om det selvfølgelig er usikkerhet ved slike anslag, illustrerer det betydningen det indre marked har for europeisk velferd.

Utenriksministeren redegjorde for Europakommisjonens forslag til tjenstedirektiv her i EØS-utvalget 26. oktober i fjor. Jeg vil derfor nå gi en kort orientering om status i saken.

EUs initiativ til et mer velfungerende tjenestemarked er positivt. Forslaget har som mål å fjerne hindringer for handel med tjenester i det indre marked og gjøre det lettere for tjenesteytere å etablere seg i andre EØS-land. Et mer velfungerende marked vil føre til lavere priser og større valgfrihet for bedrifter og forbrukere. Dette bekreftes også av en rapport NUPI har laget på oppdrag fra NHD. NUPI mener direktivet vil kunne øke norsk eksport og import av tjenester med ca. 10 pst. NUPI peker også på direktivets fokus på SMB – små og mellomstore bedrifter – noe som vil gagne Norge, som har mange slike bedrifter.

Samtidig har den norske regjeringen gjennom hele prosessen vært opptatt av at hensynet til fri bevegelighet må balanseres med hensynet til helse, miljø, sikkerhet, forbrukerinteresser og lokaldemokrati. Dette er bakgrunnen for at Norge har foreslått endringer i direktivet.

NHD har lagt vekt på en åpen prosess i arbeidet med direktivet og fått ok tilbakemeldinger bl.a. fra partene i arbeidslivet for dette. Regjeringen sendte 29. november 2004 sine kommentarer til direktivforslaget til EU.

Forslaget drøftes nå intenst i EU – det har man også sett de siste dagene i ulike europeiske aviser. Hovedproblemstillingene i den europeiske debatten har også vært sentrale i Norge. Forslaget behandles i Rådet og Parlamentet.

Nylig uttalte kommissær for det indre marked, Charlie McCreevy, at det vil være nødvendig med endringer for at direktivet skal kunne bli vedtatt. Han understreket imidlertid at forslaget ikke vil bli trukket. Han nevnte samtidig behov for endringer i virkeområdet til direktivet bl.a. i forhold til avgrensningen mot helsetjenester – noe Norge har vært opptatt av også – og tjenester av allmenn interesse, tiltak mot sosial dumping og presiseringer av opprinnelseslandsprinsippet. De områdene som McCreevy trakk fram, har, som jeg nevnte, vært sentrale i drøftingene i Norge, og også i Rådet og Parlamentet, også i forhold til de norske innspillene.

Det er naturlig at det med et så omfattende forslag vil komme endringer, men hvilke og når er pr. i dag usikkert. Men McCreevy's uttalelser gir jo en pekepinn. Fra norsk side legger vi vekt på å holde nær kontakt med EU-formannskapet, Europaparlamentet, Europakommisjonen og de nordiske EU-

landene for å følge prosessen så tett som mulig og derved aktivt ivareta norske innspill og interesser.

Lederen: Jeg har bare lyst til å komme med den kommentaren at når det gjelder spørsmålet om laks og å bringe det inn for WTO, har det egentlig aldri vært konsultert med Stortinget, ikke i den utvidede og heller ikke her. Det er et langt skritt å ta. Jeg vet ikke om jeg eller noen andre hadde hatt noen innvendinger mot det, men det er et faktum. Antakeligvis hadde det hørt hjemme i den utvidede utenrikskomite, i og med at fisk ikke er en del av EØS-avtalen. Det har jo vært en gjenganger på alle møtene i EØS-utvalget, men det at man brakte det inn for WTO, har egentlig aldri blitt sagt her. Det kan være greit at man bringer det videre til dem som har hatt denne saken her. Jeg vil bare at det skal være sagt.

Oddvard Nilsen (H): Det kan godt hende at det er slik formelt sett, men jeg mener at det opptil flere ganger fra utenriksministeren har vært nevnt at det ville være et av alternativene som kunne være nødvendig, med de betenkeligheter som man hadde rundt det. Det er jeg nesten sikker på har vært sagt her, iallfall, så jeg tror vi i referatet kanskje vil finne noe. Men jeg tør ikke si konkret hvorvidt det har vært fremlagt som sak.

Statsråd Børge Brende: Som jeg sa i min redegjørelse, har Regjeringen besluttet å ta saken til tvisteløsning i WTO og har bedt om konsultasjoner. Dette er i samsvar med næringens ønske. Det sies her også at man mener at denne saken kom opp under utenriksministerens redegjørelse for Stortinget nylig.

Lederen: Ja, men det var jo i etterkant, etter at man gjorde det, tror jeg.

Statsråd Børge Brende: Vi har merket oss innspillet fra komiteens leder. Jeg skal viderebringe disse synspunktene til utenriksministeren, men som sagt må vi da også gjennomgå

utenriksdebatten og den fremgangsmåte som ble valgt, tatt i betraktning den beslutning som ble fattet.

Lederen: Det er riktig som Oddvard Nilsen sier, at det ble jo nevnt at det var en mulighet, men jeg bare peker på hva som er de faktiske forhold. Men jeg tror altså ikke det forandrer saken, jeg vil bare ha det med i referatet.

Oddvard Nilsen (H): Jeg regner med at vi da går gjennom de referatene som er, for jeg er ikke i stand til her og nå å si hva som konkret ble sagt. Men jeg er nesten overbevist om at i de ulike utredningene som har vært her knyttet til denne saken, har utenriksministeren opptil flere ganger signalisert at dette ville kunne bli sluttresultatet, og det har ikke vært noen protester i dette forum mot at det kunne bli sluttresultatet.

Lederen: Er det flere som ønsker ordet til innlegget? – Det er det ikke.

S a k n r . 1

Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 11. mars 2005

Lederen: Ingen har bedt om ordet.

S a k n r . 2

Eventuelt

Lederen: Ingen har bedt om ordet.

Møtet hevet kl. 15.35.